

Identitats, posicions i moviments

El fracàs relatiu de la convocatòria del 12 d'octubre al centre de Barcelona ha mostrat el gruix inicial que tindrien els sectors més activament partidaris del no en una consulta sobre la independència de Catalunya. Malgrat les distàncies de tota mena entre l'una i l'altra, les comparacions amb la Via Catalana d'un mes abans han estat inevitables. Aquestes dues convocatòries han permès inventariar efectius, reclamar l'adhesió de sectors que no s'acaben de decantar i assistir a les contorsions dels impulsors de les terceres vies. A l'espera de la proposta de data i pregunta per a la consulta, les posicions de partida han quedat fixades. Fins i tot les de la més calculada i refinada ambigüitat. Però, immediatament, des de l'Estat i des dels quarters generals impulsors de la consulta han començat a circular hipòtesis i vaticinis sobre la seqüència dels principals moviments que es produiran els pròxims mesos. I és que, amb el 2014 a tocar, la partida ha passat en pocs dies de la clàssica configuració de *posicions* a la de *moviments*.

Les persones concentrades a la plaça de Catalunya, de condició diversa, representaven el segment de la ciutadania que vol més Espanya. Eren l'expressió d'un sector rellevant de la població que viu amb preocupació l'actual efervescència sobiranista. En molts casos perquè han vist progressivament en minoria unes referències i identificacions que, fins fa ben poc, sentien predominants i cobertes per l'acció de l'Estat i la majoria de mitjans. Durant tant de temps que semblava per *sempre*; que tot estava garantit i romandria inalterable. Ara, en canvi, tenen la impressió d'haver quedat descol·locats; abocats a un canvi que no volen i que procuraran evitar. Es troben en minoria,

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

a Catalunya, defensant el manteniment d'una anterior confortable *normalitat*. La seva vinculació catalana potser havia estat rutinària, sense gaire conflicte personal, més aviat accessòria i subordinada a la seva devoció troncal espanyola. Lligada a certes d'una tradició secular i al discurs inequívoc de l'Estat: un poble, una administració, una llengua, una cultura, un mercat, un estat, unes creences, uns valors, una identitat. Ells n'eren i en són una prova. Les singularitats derivades de la seva ubicació catalana, fins i tot algunes rivalitats, podien ser superficialment adoptades en la mesura que no posaven en risc la identitat fonamental establerta. Ara, però, tot s'ha precipitat. I, amb el desplaçament del centre de gravetat social i generacional del país, tenen la impressió que no només se'ls vol fer acceptar la diferent identitat de molts altres sinó que se'ls vol canviar la seva. I les formacions convocants de la concentració han procurat i procuren alimentar aquesta visió.

En el projecte polític del catalanisme la ciutadania és compartida –drets i deures–, però la identitat ha passat a ser electiva

Però és ben al contrari. Han de saber que, mentre que el catalanisme ha anat deixant de ser substancialment identitari, l'espanyolisme ho és cada vegada més. Per això s'incomoda amb la pluralitat i no l'admet. Hi hauria unes essències que permetrien als més doctes en espanyolitat l'establiment definitiu de què o qui és espanyol, i què o qui no pot deixar de ser-ho encara que vulgui. De fet, l'espanyolisme hegemònic del PP ha tornat a la *unitat de destí*, situada més enllà de la història i que no pot ser posada en dubte.

Al catalanisme vençut i perseguit de l'etapa franquista, forçat a la resistència, li va costar molt fer-se més polític i propositiu. Però ha sabut connectar les seves propostes a un projecte democràtic, cívic i pacífic, obert i transversal, orientat al futur, que convida tothom a participar-hi, independentment de la identitat de cadascú. En el projecte polític del catalanisme la ciutadania és compartida –drets i deures–, però la identitat ha passat a ser electiva. Ni és una, ni pot ser imposada. L'espanyolisme, en canvi, apel·la cada vegada més a la realitat tal com ja ha estat forjada en el passat. La considera immutable i definitiva. No pot formular propostes noves perquè es deu a les velles. Per això la seva radicalització comporta extremar la deriva identitària. L'Estat, llavors, apareix com el dispensador i guardià de la identitat per antonomàsia, la seva, l'única. Amb l'aval d'una Constitució convertida en el text sagrat que va validar el trànsit del vell estat dictatorial a la monarquia que ell mateix havia prefigurats. I és en nom d'aquesta Constitució que, des del fonamentalisme unitarista, es descarta negociar i es demana contundència. En l'arrencada dels moviments, cada bloc sembla prou segur de la seva força.